

stodieris; si vel unicum violaveris, ad promissa cœlorum regna minime pertinges. Quod apta similitudine explicat S. Basilius. Sunt, inquit, qui cæteris Dei mandatis servatis, in uno solo impingunt: hi similes sunt homini illi, qui iter faciens, civitatis alicujus spectandæ studio, et toto emenso itinere, ad portas usque hujus civitatis perveniens, reperto ante portas diversorio, ibi quiescit, ac modicum quod est viæ vel ob pigrîtiam ire detrectans, vel ob vanam aliquam, quam in diversorio libat voluptatem, ulterius pergere renuens, simul et toleratum itineris laborem inanem reddit, et spectaculo eorum quæ in urbe sunt, privatur. Similem in modum a cœlestis civitatis ingressu privatur qui vel unicum præceptum violaverit. Currat quantum voluerit per viam multorum mandatorum, si vel unicum non servaverit, hoc est diversorium, in quo quiescit, et quo impediatur, ne cœlestem civitatem ingrediatur. Non ergo crucem solum portes, nec solum contemnas mundum; crucem porta, et mundum ita contemne, ut omnia Dei mandata serves. Imitare regium prophetam, qui non ad aliqua dumtaxat, sed ad omnia Dei mandata servanda cor suum dirigebat: *ad omnia mandata tua dirigebar* (Ps. 118). Hæc est obedientia justorum, qui corda sua non solum flectunt ad aliqua Dei mandata custodienda, verum ad omnia; tu quoque omnia penitus Dei mandata servare contende. Et si in aliquo deficias, ad penitentia remedium, quod Christus in Ecclesia reliquit, quam citissime confuge, ut amissam recuperes gratiam, et ut viam tibi aperias ad felicitatem æternam. *Amen.*

DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS CHRISTI

DE OBDURATIONE PECCATORIS.

Positus est hic in ruinam et in resurrectionem multorum.
(Luc. 2, 34).

Tanta est hominum in peccato obduratorum malitia, perversitas tanta, ut ex bonis etiam aliorum actionibus peccandi et in deterius ruendi occasionem sumant. Quis enim credat Christum, qui in hunc mundum venerat ut pro peccatis hominum fieret propitiatio, iis peccandi causam fuisse? Quis censeat Christum, qui venerat ut tolleret peccata mundi, et ut opera diaboli dissolveret, alios ad peccandum induxisse? Hoc quidem nemo credere, censere nemo debet: quia revera Christus, qui Deus et impeccabilis erat, nec fieri causa peccandi, nec aliquem ad peccandum inducere potuit. Cum ergo de eo dicatur quod in multorum ruinam positus sit, hoc ita intelligendum, quod obduratis peccatoribus occasio ruendi et in peccatum cadendi fuerit: non sua intentione, sed eorum malitia, quæ tanta extitit, ut ex Christi miraculis et bonis operibus, quibus ad bene agendum excitari debuerant, occasionem illi invidendi, calumniis eum afficiendi, in eum blasphemandi, aliaque peccata perpetrandi sumpserint. Ecce primam ideam, quam velim, ut quisque vestrum de obdurato peccatore in mente sua gerat; ecce hominum in peccato obduratorum ingenium; quod ejusmodi est, ut etiam ex melle venenum, ex luce cæcitatem, et ex præclaris aliorum actionibus laude et imitatione dignis peccandi ansam arripiant. De hujusmodi peccatoribus obduratis, seu de obduratione et obstinatione peccatorum late tota ista concione disseremus. *Ave.*

A tempore quo peccavit Adam, homo quilibet est portentosum quoddam monstrum, quod ex duobus hominibus totaliter

oppositis et invicem contrariis constat. In eodem enim homine habetur quasi duplex homo quorum unus ad bonum, et alter ad malum proclivis est: quorum unus amat illicita, in peccatis delectatur, et piis virtutum exercitiis inhærere renuit: alter vero illicita odio habet, peccata quævis detestatur, virtutesque acquirere satagit. O monstrum horribile! Quod autem majori adhuc admiratione, vel potius majori horrore dignum censeo, hoc est, quod sicut in eodem homine duo distingui possunt homines inter se continue dimicantes, ita et sæpe aliqui inveniuntur homines, quorum quilibet duo habet corda, carneum unum, et aliud saxæum; *carneum*, quod a natura habet; et *saxæum*, quod ingratitude et malitia sua ipse sibi fecit: *carneum*, quod est molle et tractabile; *saxæum*, quod durum, peccato mordicus adhærens, et ad omne opus bonum peragendum inflexibile. Qui hujusmodi saxea corda gerunt, sunt homines, quos obduratos et ad malum obstinatos vocamus, quorum tanta extat miseria, ut in evidentissimo ruinæ et damnationis periculo continue versentur. Ut autem iis pro modulo nostro subveniamus, de malo quo infestantur, seu de obduratione disseramus, ejusque explicemus signa, causas et remedia. Videamus 1. *signa*, quibus dignosci possit peccatoris obduratio; 2. *causas*, a quibus procedat; 3. *remedia*, quibus sanari valeat. *Signa, causæ et remedia obdurationis*: en tres hujus concionis partes.

I PARS.

Obdurationis signa.

Quicumque in mortale aliquod peccatum incidit, vere peccator Deique inimicus est; non tamen omnis hujusmodi peccator dicendus obduratus; ille solum qui in peccato perseverat, nec etiam omnes qui in peccato aliquamdiu perseverant, obdurationis vitio laborant; ex his qui peccaverunt et qui in peccato perseverant, alii minime, alii vero ut obdurati habendi. Ut autem di-

gnosci possit, qui ex his sint et qui non obdurati, plurima adduci solent signa, ex quibus tria seligam, quorum primum sumitur a peccato, secundum a gratia, tertium a peccatoris voluntate. *Primum* sumitur a peccato, quod obstinati peccatoris cor haud amplius gravat et torquet; *secundum* a gratia, a qua peccator obduratus non trahitur; *tertium* ab hujusmodi peccatoris voluntate, qua nullis motivis, nullisque mediis ad declinandum a malo, et ad bene agendum adducitur.

1. Cum homo justus in grave aliquod peccatum cecidit, interius eum mox rodit conscientia, internis cor ejus lancinatur cogitationibus, et peccati pondere ita gravatur, ut conficiatur tædio, ac quandoque præ angustia vix somnum capere, et seipsum perferre possit. Si vero peccata sua multiplicet, diuque in iis perseveret, iis assuefit, cum illis quasi fœdus init, eaque sibi familiaria reddit: ac tandem ita in peccatis obfirmatur, ut lætetur cum male fecerit, nullumque in corde suo peccati pondus, nec ullos in conscientia angores et cruciatus sentiat; *cor durum semetipsum non exhorret, nec sentit* (S. Bern. de Cons.). De elementis docent philosophi, quod in centro suo non gravitent, et sic aqua, et terra, quæ extra centrum graves sunt et ponderose, in proprio centro nullius sunt ponderis et gravitatis. Quod autem de his elementis dicitur, dicendum pariter de peccato; quamdiu enim peccator nondum est obduratus, peccatum illi grave est pondusque illius sentit et ægre fert, quia peccata nondum sunt in centro. Verum cum peccator in malo obdurescit, peccata in corde ejus quasi in centro sunt, et ideo ibi non gravitant, nec aliquem tunc peccator dolorem a peccatis et pro peccatis habet; quin contra in iis delectatur et sibi complacet. Quod præclare docuit hominum sapientissimus his verbis: *impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnit*; vel, ut habet alia versio, *impius, cum in centrum venerit peccatorum contemnit*. Antequam peccator in obdurationem incidat, et antequam peccata in corde ejus velut in centro sint, Dei pertimescit judicia, formidat eum de æternis inferni suppliciiis cogitat, et terribilem Dei justitiam timet; postquam in statu peccati diu perseveravit, post-

quam sua multiplicavit crimina, ita pervicax fit, ut Dei iudicia, inferni supplicia, terribilem Dei justitiam, nec quidquam aliud pertimescat, eo quod tunc peccata in corde ejus velut in centro maneant, ac ibi non gravitent, nec cor ejus ullo modo lancinent. *Impius, cum in centrum venerit peccatorum, contemnit.*

2. Ecce primum obdurationis signum, quod ab ipso peccato sumitur, quod in hominis obstinati corde non est grave nec ponderosum. Secundum autem obdurationis signum sumi potest a gratia, quæ licet in corde peccatoris indurati suas operationes efficiat, non tamen illud ad bene agendum trahit. Et ideo obfirmatorum hominum corda adamantini comparantur, *cor suum posuerunt ut adamantem* (Zacha. 7, 12). De adamante illud mirandum narratur (1), quod licet summæ sit duritiæ, solo tamen perfusus sanguine hirci, quod animal libidinosum est, statim dissolvitur. Unde valde congruit similitudo inter adamantem et peccatorem obduratum: istius cor est durissimum et indomabile coram Deo; mollissimum vero in se et in omnium libidinum fluxum flexibile. Alia, vero nostroque intento congrua similitudo est adamantis cum corde obdurato: sicut adamas trahit, et non trahitur, ita cor durum et adamantinum hominem ad vitia trahit, et a divinæ gratiæ illicis non trahitur. Divina gratia in corde peccatoris obdurati, sicut et in aliis operatur; illud excitat; illud movet; et ut illud ad declinandum a peccato et ad virtuti incumbendum alliciat, jam Dei bonitatem, et jam ejus justitiam; jam paradisi gloriam, jam inferni supplicia ei objicit; adamantinum vero hominis pervicacis cor gratiæ divinæ lenociniis et illicis ad bonum operandum non trahitur: *Cor suum posuerunt, ut adamantem*. Vere adamantinum erat Judæ cor, quod nullis divinæ gratiæ blanditiis alliciebatur, vel ut loquitur Origenes, induratum

(1) Hæc vetus opinio inter fabellas amandatur a recentioribus scientiæ naturalis cultoribus; cum ergo vera sint oportet ea, ex quibus ducuntur similitudines, ideo hodieum amplius similitudo non congruit, ab eaque adhibenda abstinendum.

Judæ cor gangræna erat vitiarum: *animæ Judæ gangrænam habenti*. Norunt omnes carnem gangræna vitiatam omni sensu carere: sive enim novacula cædatur, sive in eam scalpellus immittatur, omnis sensus expers esse probatur. Judæ pariter anima, inquit Origenes, gangræna erat vitiatia, quia induratus et indignus ille apostolus omnis sensus expertem se probebat quoad beneficia a Christo accepta. Ad apostolatus enim dignitatem eum Christus evexerat: potestatem ei contulerat miracula faciendi, testem esse voluerat prodigiorum, quæ ubique operabatur, multisque eum gratis et favoribus affecerat; his omnibus beneficiis a pessimo magistrum prodendi proposito amoveri, et ad virtutem sectandam trahi non potuit, quia cor ejus induratum et a gangræna putrefactum erat. Idem dicendum de aliis peccatoribus induratis: postquam enim diu in peccatis perseverarunt, corda eorum ita obdurescunt et quasi gangræna vitiantur, ut divinæ gratiæ motus fere non sentiant, nec ullis divinæ gratiæ impulsibus ad surgendum a peccato atque ad salutis semitam pertrahantur.

3. En secundum indurationis signum, quod sumitur ex parte gratiæ; est et aliud indurationis signum, quod sumitur ex ipso corde; seu, quod idem est, ex ipsa peccatoris voluntate, quæ cum in iniquitate obfirmatur, nullis motivis, nullisque modis potest, aut vix potest a peccatis avelli, et ad bonum allici. Ad hoc enim nec a prædicatoribus in cathedra tonantibus, nec a confessariis ad salutaria vocantibus, nec ab amicis in spiritu charitatis corripientibus, nec ab aliis quibusque excitari potest, sive consiliis, sive minis, sive promissis ad hunc finem utantur, quia illius peccatoris cor, seu prava voluntas iis omnibus propositis motivis et mediis fortiter resistit: *Cor durum*, inquit Doctor Seraphicus, *forte est ad rebellandum, sive ad resistendum*. Cum peccatoris alicujus voluntas non tenaciter peccatis assuevit nec omnino deficit, ad declinandum a malo et ad virtutem sectandam adducitur vel gratia ad compunctionem intus excitante, vel pietate duritiam frangente, vel amicum precibus, vel morbis a Deo immissis, vel aliis multis rationibus et mediis. Peccator vero obduratus his omnibus resistit: ut

enim ait Doctor mellifluus, *cor durum ipsum est, quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollietur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis induratur* (de Consid. I.). Dic indurato peccatori, Christum pro ipsius salute flagellatum, crucifixum, et dirissima passum; non inde ad compunctionem excitabitur. *Nec compunctione scinditur. Dic ei, instare tempus Paschatis, vel alterius Festi, in quo omnes fideles studiosius pietatis operibus vacare solent: nec pietate mollietur.* Dic illi: rogo te, ut honori et saluti tuæ consulas: rogo, ut declines ab hoc et illo peccato, cui te omnes addictum esse norunt, et ut valedicas huic creature, quæ tibi ruinæ, damnationisque æternæ occasionem præbet; *nec movetur precibus.* Menti ejus objice formidanda supplicia quæ peccatoribus induratis Deus minatur: *minis non cedit.* Si tandem Deus gravi morbo, vel alia aliqua adversitate illum plectat, tantum abest, ut inde ad conversionem adducatur, quin contra *flagellis induratur.* En indurationis signa, quibus facile quisque agnoscere poterit, quæ natura, quæ indoles, et quod sit hominis indurati ingenium: ac itidem adnotare quisque poterit, maximam esse hominis indurati miseriam. Quid enim infelicius peccatore, qui gravissimum peccati onus portat, et illud non sentit; qui gratiam Dei recipit, nec ab illa ad bene agendum adducitur; qui tandem voluntatem ita peccato adhaerentem habet, ut nullis mediis et modis ab eo avelli, et ad bona opera inclinari possit? O quam magna hæc indurati peccatoris miseria! Certe tanta, ut omnis fere salutis spes ei occludatur, ac in evidentissimo damnationis periculo versetur. Unde de peccatore indurato dicitur, quod male habebit in novissimo: *cor durum habebit male in novissimo* (Eccl. 3, 27). Male quidem habebit obduratus peccator in novissimo, seu in vitæ suæ termino, quia si Deus in manu forti, et modo quodam insolito a misero hoc statu eum non educat, infallibiliter ab hoc mundo ad æterna tartari supplicia migrabit. O infelieem, et sanguineis lachrymis lugendum indurati peccatoris statum! Time te indurata fiant corda vestra; cavete, ne in obdurationem cadatis. Quod ut quisque vitare valeat; *quæ sint obdurationis cause investigemus.*

II PARS.

Obdurationis causæ.

Proxima et quasi unica obdurationis causa est ipsa peccatoris voluntas: ideo enim homo in peccato obduratur, eique pertinaciter adhaeret, quia ei adhaerere vult; nec enim ei adhaereret, si nollet. Unde vero fit ut peccatoris voluntas ita in peccato obduretur, eique tanta cum pertinacia adhaereat? Hoc aliquando a prava peccandi consuetudine, aliquando a nimia peccatoris presumptione, et aliquando ab ipsa Dei justitia provenit. Et ideo tres enumerari possunt obdurationis causæ: quarum *prima* est peccandi consuetudo: *secunda* nimia peccatoris presumpcio: *tertia*, æquissima Dei justitia.

I. Sciunt omnes, quanta sit consuetudinis vis; quæ quidem tanta est, ut res, quæ in principio difficiles videbantur, facillimas efficiat; et quæ antea amara erant, dulcia et amabilia reddat. Hoc sæpe verum esse comprobatur in vite spiritualis exercitio; quod enim durum, amarum, et difficile incipientibus videtur, successu temporis dulcescit proficientibus et perfectis. At hoc verissimum esse expeririunt multi respectu peccati, quod in principio displicet, odio habetur, et aliqua cum cordis renitentia perpetratur; quod autem quis iterum et iterum in eadem peccata cadit, quod antea gravissimum ei videbatur, minus grave deinde censet. Et si peccatis assuescat, non solum non molestum est ei in peccata labi etiam in iis delectatur: et tandem a peccandi consuetudine, tamquam a maligna matre, obduratio generatur: *cum in peccatis suis coeperit permanere, de multitudine peccatorum noscitur desperatio, ex desperatione obduratio generatur* (Aug. lib. de nat. et grat. 26). Videmus nonnunquam pueros bene moratos, qui ipsam peccati speciem exhorrent, qui virtuti studiosè incumbunt, et quibus nil magis placet, quam placere Deo. Hi sæpe processu temporis amare incipiunt, quod antea exhorrebant: in peccata

aliqua incidunt, in iis delectantur, iis assuescunt; ac tandem prava peccandi consuetudine ita obdurantur corda eorum, ut peccatis mordicus adherent, nec ab iis avelli possint: *induraverunt facies suas supra petram, et noluerunt recerti* (Jerem. 5, 3). Cave ergo, peccator, a peccandi consuetudine: licet enim peccatum in principio importabile tibi videatur, si ei assuescas, tibi dulcescet, et prava peccandi consuetudo te deinde in obdurationem pertrahet. Quod præclare divus Bernardus docet his verbis: *primum tibi importabile videbitur peccatum; processu temporis, si assuescas, judicabis non adeo grave; paulo post et leve senties; paulo post nec senties; paulo post etiam delectabit. Ita paulatim in cordis duritiam itur* (D. Bern. de consid. 1, 2). Ideo principiis obstandum et cavendum a prava peccandi consuetudine, quæ cordis obdurationem generat. At non sola peccandi consuetudo, etiam nimia hominum præsumptio obdurationis causa est.

2. Accidit nonnunquam, ut peccator peccandi consuetudine ita sua multiplicet peccata, ut de obtinenda venia et de Dei misericordia desperet; ac deinde in abyssum peccatorum, et in obdurationem incidat. Verum et sæpe peccatores in peccato indurantur ob nimiam veniæ spem, et quia de Dei misericordia præsumunt. Volunt semper in peccatis perseverare, et tamen semper præsumunt, quod eorum miserebitur Deus; semper in Deum peccant, et semper in eos Deum misericordem fore nimis confidunt; tandem vana hac spe decepti et præsumptione sua delusi, in peccatis obdurantur et misere perunt: *obduratus ille fit, qui sic misericordiam Dei sperat, ut usque in vitæ finem in criminum suorum perversitate permaneat* (Aug. de fide ad Pet.). Certum est, infinitam esse Dei in peccatores misericordiam: ast infinita est etiam ejus justitia: sic ergo in Dei misericordia confidendum, ut ejus justitia timeatur. Diabolus autem solita arte sua ab impiorum mentibus, quantum potest, terribilis justitiæ Dei ideas et imagines delet, ac efficit, ut in ejus misericordia nimis confidant: Deum ita misericordem eis obijcit et delineat, ut omnia sperare, nihilque ab eo timere debeant. Et ideo cum Deum beni-

gnissimum et ad indulgentiam semper paratissimum censeant, non solum liberius et audacius ad malum currunt, etiam diu in eo perseverant: ac tandem ob præsumptionem, nimiamque in Deum confidentiam, in peccatis quibus assueverunt, totaliter indurantur. Igitur, o peccator, spera in Domino, quin de misericordia præsumas. *Ne dicas, miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur* (Eccl. 5, 6); ne sic loquaris, quia si de Dei misericordia præsumas, tua multiplicabis crimina, et deinde in peccato cor obdurabitur; et hoc fiet permittente Deo, *qui est etiam obdurationis causa*.

3. Certum est Deum aliquando obdurare peccatores, et obdurationem eorum aliqua ratione esse a Deo. Si enim Deus peccatores non obduraret, cur de Pharaone diceret ipse Deus: *ego induravi cor ejus* (Exod. 10, 1)? Si obduratio non esset a Deo, cur Judæorum corda ab eo obdurata esse dicerentur: *excæcavit oculos eorum, et induravit cor eorum* (Joan. 12, 40)? Si obduratio a Deo non esset, cur apud Jsaïam (63, 17) de Deo diceretur: *indurasti cor nostrum, ne timeremus te?* Indurat ergo vere Deus peccatores, et eos indurat justitia sua in pœnam præcedentium criminum. Quia cum peccatores in gravissima et horrenda labuntur peccata et in illis diu perseverant, Deus æquissima justitia sua in horum criminum et hujus pertinaciæ pœnam corda eorum indurat, prout ait S. Isidorus: *induratio cordis in malum quandoque procedit ex divina justitia, in pœnam præcedentium peccatorum*. Timete, peccatores, totis contremiscite artibus, quia Deus ipse, quantumvis bonus, quantumvis misericors, ita justus est, ut peccatorum corda aliquando induret. Non tamen credendum, quod Deus peccatores induret positive, ita ut proprie et proxime inclinent voluntatem illorum ad adhærendum peccato, et ad resistendum oblati salutis auxiliis et mediis; cum enim Deus peccare non possit, nec potest etiam positive et proxime inclinare voluntatem creatam ad peccatum, et ad adhærendum peccato. Unde cum dicimus Deum justitia sua obdurare peccatores, hoc intelligi debet non quod eos induret positive; sed quod eos induret negative, vel permissive.

Peccatores Deus obdurat *negative*, seu denegando vel subtrahendo specialia quædam gratiæ dona, quæ si ipsis daret, non obdurarentur eorum corda. Postquam enim peccatores in gravia peccata inciderunt, multasque gratias contempserunt, Deus justo suo iudicio sæpe ingratitude, contemptum et contumaciam eorum punit, non quidem denegando eis auxilia ad salutem sufficientia, sed subtrahendo, vel non impertiendo gratias speciales, quibus adjuti non indurarentur. Et sic ait Augustinus, quod *peccatores non obdurat Deus impertiendo malitiam, sed non impertiendo misericordiam*; eos obdurat subtrahendo misericordiam seu gratiam, a qua humanum cor mollificari, et ad bonum inclinari solet; et qua deficiente, durum remanet. Dat tamen semper iis gratiam, cujus auxilio a peccato surgere possent, si vellent.

Ecce quomodo Deus peccatores obduret *negative*; sed et Deus eos obdurat etiam *permissive*, quia scilicet illos indurari permittit. Et sic Glossa interlinearis explicans præfata Isaia verba, *indurasti cor nostrum*, ait; *indurasti*, idest *indurari permisisti*. Posset quidem Deus, absolute loquendo, impedire, ne peccatores in obdurationem caderent, ad hoc autem non tenetur. Sicut ergo impedire posset, ne homines in peccatum caderent, et tamen eos in peccatum ruere sinit, ita licet impedire posset, ne peccatores in peccatis obdurarentur, eos tamen obdurari permittit. Ac proinde, sicut Deus est causa permissiva peccati, ita est causa permissiva indurationis in peccato. Nec inde aliquam injuriam facit peccatoribus qui indurantur, quia sua culpa indurantur; dat enim semper Deus gratias sufficientes quibus si bene uterentur, corda eorum non obdurarentur. Audite D. Augustinus hac de re præclare disserentem, *si a justitia, inquit, et a pietate quis deficit suo in præceptis fertur arbitrio; nec in hoc negotio quidquam divine voluntatis intervenit* (ep. 105 ad Sixt.). Si ergo in statum obdurationis veneritis, non in Deum, sed in vosmetipsos obdurationis vestræ culpam refundite. Dicit, et intus sæpe dicit: ego sum causa obdurationis meæ, quia a peccatis surgere et christiane vivere neglexi; ego sum meæ obdurationis causa, quia prædicatorum verba

et sapientum consilia despexi; ego sum causa obdurationis meæ quia divina gratiæ sæpe restiti, et in peccatis perseverare volui. Hoc coram Deo fateamini; *ac remedia ad corda vestra emollienda, et ad curandam obdurationem vestram idonea quaerite, et sedulo sumite.*

III PARS.

Obdurationis remedia.

Licet difficillime curetur animi durities, nullus tamen in statu viæ adeo est obstinatus, quin possit ad Deum converti et sanari, si media et remedia ad curandam cordis obstinationem idonea sumat. Hæc autem remedia sunt 1. Dei verbum frequenter audire; 2. orationis exercitio incumbere; 3. novissima serio meditari.

1. Primum ad sanandam cordis duritiam remedium est, Dei verbum frequenter audire: ut enim in libro sapientiæ (c. 16) legitur, Dei sermo sanat omnia: *Tuus, Domine, sermo, qui sanat omnia*. Quantumvis infirmi et obdurati sint peccatores, si frequenter et humiliter verbum Dei audiant, sanabuntur ab infirmitatibus suis, et indurata eorum corda emolliuntur, quia Dei sermo sanat omnia, et durissima quævis corda conterit et emollit, divina operante gratia, quam Deus simul cum verbo prædicationis infundere solet. Dei sermo simul et semel est ignis et malleus; est ignis sacer, quo justii ad Dei amorem accenduntur: *Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus* (Jer. 23)? Est etiam malleus, quo obdurata quævis corda conteruntur: *et quasi malleus conterens petram*. O viri justii, Dei verbum frequenter audite, ut sacro hoc igne corda vestra ad Dei amorem magis et magis inflamentur. Vos quoque, indurati peccatores, conciones adite, Dei verbum frequenter audite, ut eo, quasi malleo, corda vestra conterantur, molliantur, in melius mutantur, et ad conversionem adducantur. Nonnulli indurati peccatores prima vice,

qua concionatores audierunt, ad se reversi Dei bonitatem admirati sunt, judicia ejus timuerunt, æterna inferni supplicia formidarunt, peccata sua sunt detestati, seque totos ad Deum converterunt. Hoc quoad aliquos ita factum est; verum et omnes peccatores, quantumvis obdurati, si non semel dumtaxat, sed sæpe concionibus intersint, et cum illis, qui de Deo loqui solent, versentur, paulatim verbo Dei conferuntur, et emolliuntur corda eorum, atque a viis suis pessimis sensim declinant, ac tandem ad Deum totaliter convertuntur. Quod perspicue explicat abbas Pastor similitudine guttarum aque, quæ super duram rupem frequenter cadentes, eam tandem perforant. *Natura aque, inquit, mollis est, lapidis autem dura est, et si vas aqua plenum, pendeat supra lapidem, ex quo assidue stillans gutta cadat in lapidem, tandem perforat eum; ita et sermo divinus lenis, cor autem nostrum durum est: audiens ergo homo frequenter verbum divinum, aperitur cor ejus ad timendum Deum* (in vit. PP. 6). Et ratio est, quia Deus homines salvare statuit per stultitiam prædicationis, ut loquitur D. Paulus, et ideo simul cum verbo suo peccatorum cordibus gratiam infundere solet, quæ corda eorum confert et emollit. Ne itaque, peccatores indurati, vos tædeat Dei verbum frequenter audire: *ac etiam orationis exercitio sedulo incumbere.*

2. Cum die quadam Christus simul cum discipulis ascendisset in naviculam, motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus; ipse vero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli ejus, et suscitaverunt eum dicentes: *Domine, salva nos, perimus* (Matt. 8, 25). O peccatores, cor vestrum est quasi procellosum mare, in quo vari passionum et vitiorum motus concitantur, ita ut passionum vestrarum fluctibus sæpe operiamini et obruamini, ac in evidenti salutis naufragio versemini: ut autem ab hoc periculo eripi et salvari valeatis, orate, frequenter orate, Dei auxilium crebro postulate, Deo sæpe dicite, *salva nos, perimus*; et Deus per misericordiam suam tempestates sedabit, vestra pacabit et emolliet corda, vobisque conversionis et salutis gratiam im-

pendet. Ita ante conversionem induratus erat Augustinus, ut impossibile sibi videretur, a consueto illegitimo thoro abstinere, quod autem a se ipse non poterat, oratione potuit: ad orationem enim conversus, ferventer et frequenter oravit dicens: *Domine, da quod jubes, et jube quod vis*. Tandem ita exauditus est, ut quod antea sibi impossibile videbatur, postmodum facile, imo suave ipsi factum sit: *Quam suave, inquit, mihi subito factum est, carere vanitatibus nugarum! Quas amittere metus fuerat, jam dimittere gaudium erat* (Aug. Conf. 9, 1). O indurate peccator, conversionem tuam ut impossibilem inspicis? Putasne tibi impossibile fore abstinere a vitis, quibus tanta cum voluptate adhæres? Et certe hoc sine Dei gratia non potes; ergo ora, frequenter ora, dabitque tibi Deus gratiam, qua possibile fiet, quod tibi impossibile videbatur. Novit Deus cordis duritiam emollire, duos hominum animos lenire scit; quando illi placet, aufert cor lapideum, et carneum dat; nullusque peccator ita in malo obfirmatus, quem Deus convertere nequeat; ad hoc vero precibus et obsecrationibus allici vult; igitur ora sicut Augustinus et ad Deum converteris sicut Augustinus. D. Chrysostomus, ut Theodori lapsi et fere indurati animum flecteret, et ad non desperandum de Dei misericordia excitaret, dixit: *O frater, si cacodemum tantum potuit, ut te a vertice illo et fastigio virtutis in extremum malitiæ detruderet, multo magis Deus in pristinum te poterit vindicare libertatem; neque in eam solum, sed in multo feliciorum perducere poterit, quam prior fuit* (ep. 5 ad Theod.). Iisdem Chrysostomi verbis, o indurate peccator, ad te monendum utar, dicamque tibi: cave ne de salute desperes; Deus enim, cujus potestas infinita et bonitas ineffabilis, cordis tui duritiam tollere, te in filiorum libertatem vocare, teque totum immutare potest. Quod haud dubie faciet, si eum frequenter et ferventer ores instar Augustini, qui cum se dura voluptatum et errorum consuetudine irretitum conspexisset, ad Deum confugit, ipsius misericordiam lachrymis et precibus multis imploravit, et hac ratione morum conversionem et eximiam sanctitatem a Deo obtinuit. Ora ergo, frequenter et ferventer ora ut ad Deum convertaris. Ad hæc

ut ad morum conversionem facilius adducaris, *novissima tua serio meditare.*

3. O miserrime peccator, redi ad cor, intra animæ tuæ domum, et serio recogita, quod brevi tempore, hoc anno et hodie forsitan morieris, pariterque divitias, honores, delicias, et quidquid te mundo agglutinat, relinques. Quid, quæso, tunc tibi proderit divitiis abundasse, obscenis te dedisse voluptatibus, dæmoni et carni placuisse? Quid tibi tunc supererit, nisi dolor de præterito, timor de futuro, et forte salutis desperatio? Cogita adhuc, o infelix peccator, tremendum Dei iudicium ad quod vocaberis et in quo tremens adstabis coram Iudice, qui omnia tua dinumeravit scelera; qui quæcumque in corde tuo latent, claro cognoscit, et qui diram adversus te sententiam dicet, si peccatis non valedicas et mores non immutes. Perpende, apage, ineffabilia paradisi gaudia, quæ præparavit Deus diligentibus se. Considera, quanta suavitate, quanta pace, quanta lætitiâ adimpleberis si illuc pertingas; quam vero durum et importabile, si paradisi fores tibi claudentur, et pro modico lucro ac pro transitoria voluptate infinita et æterna paradisi bona perdidideris. Mente tandem revolve horrenda, gravissima et æterna inferni supplicia, quibus addiceris, si ad Deum non converteris. Recogita immensos illos penarum thesauros, quos propter tuam duritiam et impenitentiam in inferno tibi coacervas: *Secundum duritiam tuam et impenitentem cor thesaurizas tibi iram in die ire, et revelationis iusti iudicii Dei.* Præfata omnia si serio mediteris ad Deum hand dubie confugies, ejus auxilium implorabis, quo mediante tua detestaberis crimina, et ad Deum converteris. Hæc sunt novissima, quorum meditatione indurati quique peccatores ad morum mutationem, et ad veram conversionem adducuntur. Sic enim dicit Sapiens: *Memorare novissima tua, et in æternum non peccabis* (Ecc. 7, 40): dicam similiter, memorare sæpe novissima tua, et quantumvis obduratus sis, a peccatis resurges, et ad Deum converteris. Dei ergo verbum frequenter audi, orationis exercitio sædulo incumbere, novissima serio meditare, et profecto emolietur cor tuum, peccatis valedices, ad Deum converteris, et æternam beatitudinem consequeris. *Amen.*

DOMINICA I POST EPIPHANIAM.

DE CHRISTI JACTURA.

Pater tuus et ego dolentes quærebamus te (Luc. 2, 48).

Postquam beatissima Virgo ex Ægypto rediit, simul cum sanctissimo Sponso Joseph devotionis causa Jerosolymam perrexit, quo Christum dilectum Filium duxerunt pii parentes, ibique solemne Paschatis festum septem diebus celebrarunt. Quibus expletis, cum redirent e Jerusalem in Nazareth, ab iis clam se subripuit Christus, et in urbe Jerosolyma remansit, ut ibi aliquem divinitatis et infinitæ sapientiæ suæ radiolum diffunderet, atque ibi quæ paternæ voluntatis erant, adimpleret: *In his quæ Patris mei sunt, oportet me esse* (Luc. 2). Quanto ex Christi amissione affecti fuerint dolore Joseph et Maria, capere non valemus; scimus solummodo, quod dolentes illum sollicitè quæsierint; *dolentes quærebamus te*; quodque illum ita quæsierint, ut tandem illum invenerint; *post triduum invenerunt illum in templo, sedentem in medio doctorum.* Ecce quid hodiernum narret evangelium, ex quo discere possunt parentes, quod segnes esse non debeant in educandis filiis, et in eis ad pietatis opera excitandis, exemplo Joseph et Mariæ, qui Christum Filium ad solemne festum duxerunt. Ex hoc etiam discere possent omnes, quod cuncta sint relinquenda, ut opus Dei suo tempore agatur exemplo Christi, qui parentes, quos summe diligebat et venerabatur, reliquit, ut ea ageret quæ æterni Patris erant. Præclara alia ex hoc evangelio elici possent documenta; quia vero pene totum est de Christo, quem parentes perdididerunt, inde sumam occasionem dicendi de iis qui Christum in ipsorum corde per gratiam suam inhabitantem infeliciter perdunt. *Ave.*

Cum Joseph et Maria Christum in civitatem sanctam Jerusalem duxissent, ibique cum illo aliquot diebus remansissent, eum perdidit, quæsierunt et invenerunt. Eum perdidit; illis namque ad propria redeuntibus clam ipse se subtraxit et in urbe Jerosolyma remansit; *remansit puer Jesus in Jerusalem*. Statimac autem agnovit pii parentes se dilectum amisisse filium, illum sollicite quæsierunt, *et regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum*. Ita tandem quæsierunt eum, ut illum in medio doctorum sedentem invenerint; *invenerunt illum in templo, sedentem in medio doctorum*. Norunt omnes Christum Dominum in nobis esse, et in nobis per gratiam suam manere, quamdiu per adveniens aliquid grave peccatum a nobis eum non expellimus. Jamvero heu! quot divinum hunc hospitem perdunt, et ab animabus suis expellunt per peccata lethalia quæ perpetrant? Hujusmodi miserorum, qui Christum amittunt et a se abiciunt, numerus sane est sine numero. Utinam infelices isti, qui Christum perdidit, illum sollicite querant, ac ita querant, ut inveniant. Ad quod agendum ut alliciamus, videbimus 1. quam facile perdat Christum; 2. quam miseri sint qui illum amisserunt; 3. quid agendum, ut illum inveniant.

I PARS.

Quam facile perditur Christus.

Antequam in cœlum ascenderet Christus, se nobiscum usque ad mundi finem mansurum pollicitus est; *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi* (Matth.). Nobiscum sane semper est Christus in sanctissimo Eucharistiæ sacramento, ubi a fidelibus adoratur et sumitur; nobiscum etiam est usque ad sæculi consummationem per auxilia quibus non fovet, et per innumera beneficia quibus non afficit. Speciali quodam modo manet cum hominibus justis, per gratiam scilicet habitalem et sanctificantem, qua in iis habitat et permanet, donec super-

veniat peccatum mortale, quo perditur Christus, et ab hominis justis anima profinus discedit. Hanc enim sibi legem posuit Salvator, quod hominem nunquam desereret, nisi prius ab illo desereretur; quodque mox ut homo illum desereret declinando in mortalia peccata, ipse illum desereret et in eo per gratiam suam habitare desineret. O frater, tunc Christum perdis, cum in mortale peccatum laberis; exinde intelligis quam facile perdat Christum; eadem nempe facilitate qua quis peccato mortali delinquit; cum igitur nil facilius sit, quam labi in mortale peccatum (1), ita nihil facilius quam Christum perdere. Omnibus notum est virtutem in arduo positam, nec posse quemquam ad altiores virtutum gradus conscendere, nisi vim sibi in multis et diu faciat. Difficillimum est se in omnibus humiliare, injurias condonare, inimicos diligere, gravia patienter tolerare et quamlibet aliam virtutem sedulo sectari; e contra nil facilius, quam ad gravia quevis peccata declinare. Quid enim facilius, quam pravæ cuidam cogitationi consensum præbere? Quid facilius quam mulierem concupiscere? Quid facilius quam blasphemum aliquid verbum proferre, vel aliud quoddam mortale peccatum perpetrare? Certe nil facilius, quia dæmon, proclivis ad malum natura, inordinati passionum motus, divitiæ, voluptates, pravorum hominum consortia et omnes fere creaturæ *factæ sunt in muscululam pedibus insipientium* (Sap. 14) (2), et homines ad

(1) Hac nimis generatim dicta videntur: quamvis enim cor omnium etiam justorum magna inconstantia laboret nec quisquam propter diuturnam virtutis exercitationem securitatem polliceri sibi debeat, id tamen raro contingit, ut qui recte agendi consuetudine velut aliam naturam induit, que malum summo opere aversatur, et timore Domini ita concutiuntur omnia viscera ejus, ut ad nomen peccati paveat, facillime labatur in lethale peccatum, et Christum suo e corde expellat. N. E.

(2) Ex hoc divino oraculo patet quod supra adnotavi, nimirum non quolibet, sed insipientes, qui dicuntur vanitate sensus sui, nullo negotio impingere, eisque omnes creaturas in scandalum verti; non item sapientes, qui spiritu Dei aguntur: secus non fuisset Apostolus admiratus, fideles Galatas tam cito deceptos a falsis doctoribus et a recta vivendi forma abductos: *miror quod sic*

gravia peccata sæpissime inclinant. Nil ergo facilius, quam mortaliter peccare, nil etiam facilius, quam Christum perdere, quia adveniente vel unico mortali peccato, Christus perditur, et in hominis justi anima per gratiam suam habitare desinit. Nulla virtus est rarior perseverantia: nemo illam mereri potest et semper est donum Dei omnino gratuitum, quod facillime perditur: *tum* quia homo ex natura sua est inconstans, debilis et ad malum proclivis; *tum* quia dæmon soli justorum perseverantiæ totis semper conatibus insidiatur; *tum* quia ipse Deus hoc sæpe dono hominem privat, vel solum ob teporem et neglectas aliquas gratias, ob quarum negligentiam illum non perseverare et in mortalia cadere permittit. Ideo cum facile perdat perseverantiæ donum, facile etiam perditur Christus qui tandiu solum in homine remanet, quamdiu in statu gratiæ perseverat. Ex jam dictis sole clarius est, homini facillimum esse Christum perdere: quam facilitatem Christum perdendi aliunde adhuc auspicor, ab infelici scilicet angelorum casu, quem cum mente revolveo, a vero abesse non puto dicens, nihil hominibus facilius, quam in mortalia cadere, ac proinde nil eis facilius, quam Christum Dominum perdere. Nostis quanta scientia et pulchritudine, quanta nobilitate et fortitudine, quotque mirandis aliis donis in creatione sua a Deo ditati sint celestes illi spiritus: nostis etiam, quod pretiosum gratiæ sanctificantis donum a Deo acceperint, quodque *in iis Deus erat simul condens naturam et largiens gratiam*. Verum, proh dolor! multi ex angelis ita facile gratiam perdidit, ut vix duobus aut tribus instantibus in statu gratiæ perseveraverint. Heu! si angeli, qui hominibus longe nobiliores, sapientiores et constantiores erant, tanta facilitate a statu gratiæ declinarint, et Deum a se per peccata expulerint; quanto facilius homini infirmo,

tum cito transferimini ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi, in aliud evangelium (ad Gal. 1); quod adnotasse oportet, ne fideles nimium terreantur, si prout dixerit auctor, plus æquo urgeatur hæc magna facilitas Dei gratiam amittendi.

N. E.

ignaro et inconstanti in mortalia cadere, et Christum a se expellere! Certe nil hoc ipsi facilius vel potius ipsi difficillimum est, quod Christum non perdat et per adveniens aliquod mortale peccatum a se non expellat. Ab angelis ad protoparentes pergo. Istorum deploro casum, et ex casu eorum recte infero, nihil aliis hominibus facilius quam in mortalia cadere et Christum perdere. Primis illis parentibus prohibuerat Deus, ne de ligno scientiæ boni et mali comederent: Eva autem fructum arboris scientiæ boni et mali intuita, pulchritudinem ejus admirata est, ac tandem, sudante tartareo serpente, de fructu vetito comedens, peccavit mortaliter, et sic gratiam sanctificantem, Deumque suum perdidit. Adam vero audivit Evam suadentem, ut de eodem fructu comederet; mulieris suasionibus facile annuit, et de fructu vetito comedens, Dei præceptum violavit, et sic accepta a Deo pretiosissima justitiæ originalis et gratiæ sanctificantis dona, unius pomi morsu et comestione perdidit. Ecce quam facile gratiam sanctificantem perdidit Adam et Eva: ecce etiam quam facile illam perdere soleant alii homines. Sciunt, nil in hoc mundo gratia sanctificante pretiosius: probe norunt unicum hujus gratiæ gradum majoris esse pretii et valoris, quam terrena omnia; eam tamen perdunt momentanea voluptate carnali, iniquo alicuius pecuniolæ lucro, pravo inordinate concupiscentiæ desiderio, uno detractionis verbo, et quasi pro uno pomo. O quam facile gratiam perdidit primi parentes! quam facile gratiam et Christum perdunt eorum poster! Ex omnibus Adæ posteris, unicus in exemplum nobis sit vates regius. Videamus quam facile sanctus ille propheta gratiam perdidit. *Perambulabam*, inquit, *in innocentia cordis mei, non cogitabam rem injustam* (Ps. 100): cum autem in cordis sui innocentia perambularet propheta, nilque mali cogitaret, vidit mulierem lavantem se. Vidit illam, et quia nimis attente eam, aspexit eam, deinde concupivit, adulterio postea illam fœdavit; ac tandem ab adulterio cum muliere perpetrato, ad mariti ejus homicidium declinavit. En quam facile gratiam perdidit David: en quam facile a statu gratiæ ad statum peccati migraverit: et ecce itidem, quam facile homines

gratiam et Deum suum perdant. Aliqui transeunt nil mali cogitantes, et transeundo nimis curiose aliquam vident mulierem, pulchritudinem ejus admirantur, ac tandem eam luxuriose concupiscunt; ecce peccatum mortale, ecce gratiam perditam. Alii mulierum consortio nonnunquam se immiscent, tum pietatis, tum honestæ recreationis, tum societatis civilis causa, et licet tunc nil minus quam peccare cogitent; quia tamen frequentius cum iisdem versantur et colloquia miscent, suadente diabolo, earum aspectu delectari incipiunt, fœdæ cogitationes imaginationem et intellectum conturbant, ac tandem veneræ cuidam cogitationi voluntas assentitur, et sic mortale peccatum committitur, gratiaque sanctificans misere perditur. His et aliis innumeris experimentis certo constat, nil homini facilius quam in mortalia cadere; ac proinde nil ei facilius quam gratiam sanctificantem et Christum perdere. Hanc ergo tam facilem Christi jacturam timere quisque debet, atque summo studio cavere ne eum perdat sive ne per adveniens aliquod lethale peccatum a se expellat. O frater, si in statu gratiæ sis, et Christum per gratiam suam possideas, time ne cadas, time ne a statu gratiæ descidas et Christum perdas; *Qui se existimat stare, videat ne cadat* (S. Paul. 1 Cor. 10). Hoc sane timore anxari et configi debent justorum quorumcumque corda, quia nemo tam justus et tam perfectus, qui in gravi crimina cadere et Christum perdere facillime non possit. Timete ergo justi: cum timore et tremore salutem vestram operamini, ac ita timete, ut maxima cura et sollicitudine caveatis, ne in lethalia incidatis. *Qui pavet, cavet*, inquit Bernardus; quare ita pavete, ut caveatis. Caveate ab omni quod ad lethalia vos inclinare potest, caveate ne cum his loquamini personis, ne illa adeatis loca et ne his occasionibus vos exponatis in quibus grave adest periculum gratiam et Christum perendi. Hæc cavete, quia facile perditur Christus; *ac etiam quia miseri sunt qui Christum perdiderunt.*

II PARS.

Quam miseri sunt, qui Christum perdiderunt.

Babylonem summa sollicitudine a vitiis, quibus scatebat, purgare et ad morum mutationem adducere conatus erat Jeremias propheta; videns autem suos omnes inutiles esse labores, miseramque hanc urbem ad pejora semper declinare, ab ea discedere, eamque derelinquere statuit: *Curavimus Babylonem, et non est sanata; derelinquamus eam* (Jerem. 51). Quid simile egit Christus Salvator respectu Judæorum; cum enim verbis, exemplis, miraculis omnibusque modis eos a vitiis, quibus scatebant, avocare pertentasset, ac videret pro illis tempus laboremque in cassum terere, ab iis discessit, dicens: *Vado ad eum qui me misit. Quæretis me et non invenietis* (Joan. 7, 33). Quis infelices non censeat Judæos ob Christi Salvatoris discessum? Quis eos miseros non credat, eo quod perdant Deum suum, redemptorem et benefactorem suum, a quo innumera perceperant beneficia? Quis pariter illos non dicat miserimos, qui in mortalia peccata incidunt? Nonne isti Christum a se expellunt? Nonne Christum, qui in ipsis per gratiam santificantem habitabat, infelicitè amittunt? Antea Christus Dominus, Christus creator, Christus summus eorum benefactor in iis erat caritate et gratia; graviter autem delinquentes eum a se expellunt, eum amittunt, ipsoque instanti, quo prava voluntate malum amplectuntur, a gratia divina deseruntur. O quam magna hæc est jactura; o quam miseri, qui tantam jacturam faciunt! Quærebant olim philosophi, quod ex malis, in quæ homo incurrere poterat, gravissimum esset et maximum. Dixerunt nonnulli, malum nullum paupertate gravius, quia mox ut pauper quis efficitur, omnibus subditur, ab omnibus despicitur ac deliciis, gaudiis, necnon cunctis ad hominum solatium datis, privatur. Alii captivitatem, omnium malorum pessimum et dirissimum censuerunt, quia captivi-

tate tollitur libertas, qua nil optabilius, nil pretiosius: *Nec bene pro toto libertas venditur auro*. Rectius iudicasse videtur philosophorum princeps, cum dixit nullum malum morte acerbius et pejus, quia adveniente morte, privatur homo divitiis, honoribus, deliciis et dignitatibus, nec est aliquid quod homo magis quam mortem reformidet: *Omnium terribilium terribilissimum mors* (Arist. 4 Eth.). Hi philosophorum ethnicorum more ratiocinabantur. Si vero tanquam christiani, atque viri fidei divinæ radiis illustrati, inquiramus quod ex malis, quæ homini in hoc mundo accidere possunt, sit maximum, nullum meo quidem iudicio, majus ei evenire potest, quam quod Christi absentiam et jacturam patiatur, quodque Christum, qui omnium est origo bonorum, a se per peccatum expellat et perdat. Sicut enim sublinaribus et sensu carentibus creaturis nil magis noxium contingit, quam quod priventur solis lumine et influxu; ita et homini nullum majus in hoc mundo imminet malum, quam quod Christo, justitiæ et gratiæ sole privetur. Sicut etiam si sol in mundo lucere desineret, sterilis fieret terra, arescerent arbores et plantæ, tetrus omnia involverentur tenebris, omnisque creaturarum decor et virtus periret; ita cum Christus justitiæ sol ab anima discedit, operibus meritoris hæc arida remanet, spirituali privatur vita, ad producendum quodcumque opus æternæ gloriæ dignum inepta fit; et omnem, quem a divina gratia habebat, decorem infeliciter amittit. Et ideo miseri et miserissimi sunt, qui per peccata Christum a se expellunt et amittunt. Cum Jacob e domo soceri sui Laban clam cum uxore sua Rachel et filiis suis aufigisset, Laban assumptis fratribus suis persecutus est eum diebus septem et comprehendit eum in monte Galaad: cumque illum consecutus fuisset, illi tribus de rebus conquestus est. Prima est, quod clam abierit: *Cur ignorante me fugere voluisti?* (Gen 31). Secunda, quod non sibi tempus et facultatem dederit osculandi filios: *Non es passus ut oscularer filios et filias*. Tertia et maxima soceri fuit querela, quod Jacob idola ejus furatus sit et abstulerit; se miserum existimans, eo quod idola perdidit: *Cur furatus es deos meos?*

Quid simile in libro Judicum (c. 18) legimus de quodam idololatra, nomine Michas: cum enim ab ejus domo simul cum idolis multa pretiosa fures abstulissent, ipse clamans eos secutus est. Fures autem respicientes Micham, dixerunt ei: cur clamas? Qui respondit: *Deos meos tulistis et dicitis: quid tibi est?* Quasi dicat: nocere mihi magis non potuistis, quam cum deos meos tulistis; nihil mihi gravius accidere potuit: et ideo clamo et gemitus effundo, me miserimum existimans, cum deos meos perdidit. Heu! si Laban, Michas et alii nonnulli viri idololatræ se miseros arbitrentur, eo quod idola et deos inanes perdidissent; quanto miseres habendi qui incidentes in mortale peccatum, Christum Mariæ Filium, æterno Patri consubstantialem, cælique et terræ dominatorem amittunt et a se expellunt? Tanta quidem eorum est miseria, ut vix explicari possit. Cum mente revolve miseriam et infelicitatem personæ unius, quæ Christum, seu Christi gratiam amisit; mihi videre videor prodigum illum filium qui a paterna domo discessit, Esau qui primogenituræ jura amisit, Adamum qui a paradiso terrestri expulsus est; vel aliquem ex angelis illis apostatis, qui paratum sibi cæleste regnum perdidit. Nec tamen hæc mihi satis exprimunt prægrandem miseriam eorum qui Christum, seu ejus gratiam amiserunt. Majorem et veriore miseriam illorum ideam habere videor, cum eos inspicio ut sarmenta a vite separata. Quid enim sarmentum, si a stipite sejungatur? Estne utile ad aliquod vas, vel ad aliquam statuum conficiendam? Ad nihil sane est utile, quam ad comburendum. Quando sarmentum viti jungitur, suaves et utiles producit fructus; a vite separatum ad nihil aliud utile et aptum est, quam ut comburatur. Unde præclare dixit Augustinus, sarmentum debere esse, *aut in vite, aut in igne*; quod si in vite non sit, in igne esse debeat; *Si in vite non est, in igne erit* (Tr. 81 in Joan.). Ecce aliquam miseriam eorum qui Christum amiserunt, imaginem: Christus enim est vitis vera et homines sunt palmites. Quamdiu autem homines Christo per gratiam juncti manent, mirabiles et æternæ gloriæ dignos edunt fructus: postquam vero mortali aliquo peccato Christum amiserunt, heu infelices! æterno so-

lummodo igni apti videntur. Non manentes in vite, debent esse in igne, et in igne æterno erunt, nisi respiscant, et a misero suo statu resurgant. O miseriarum abyssus, qua merguntur hujusmodi homines! Equidem quamdiu in hoc mundo vivunt suam non sentiunt miseriam, seque miseros non arbitrantur; mihi enim similes videntur puero in cunis existenti, quem tyrannus aliquis regno spoliavit. Quamdiu hic puer usu rationis caret, nullo modo curat de jactura quam fecit: neque ideo flet, vel turbatur. Provecior ætate factus agnoscit quæ et quanta sint bona quibus spoliatus fuit, et tunc flet, gemit, turbatur, ac sæpe morore conficitur. Sic plerique peccatorum, qui criminibus suis Christum a se expulerunt, quamdiu in hoc mundo vivunt, quasi pueri rationis usu carentes non cognoscunt quam gravis, quamque exitiosa sit jactura quam fecerunt. Aliquando in inferno jacentes aperientur oculi eorum, ut videant: tunc cognoscent, quam amarum sit dereliquisse Dominum Deum suum; tuncque agnoscentes, quam gravis fuerit jactura quam in hoc mundo fecerant, lachrymabuntur, ingemiscunt, dentibusque suis fremunt et tabescent. Tunc autem, o peccatores, vani et inutiles erunt fletus vestri: in præsens ergo vestram noscite et deflete infelicitatem, et si lethali aliquo peccato Christi gratiam amiseritis, Christumque perdidideritis, dum in hoc mundo vivitis, eum quærite, ac ita quærite, ut illum inveniat. Ad quod perficiendum videamus *quid agere debeatis, ut Christum inveniat.*

III PARS.

*Quid agere debeant qui Christum perdididerunt,
ut illum inveniant.*

Deseruit vos Christus, o peccatores, quia illum deseruistis. Deseruit vos, cum in mortale peccatum lapsi estis, non tamen ita vos deseruit, ut illum invenire, illumque ad vos per gratiam suam revocare non valeatis. Eum quidem invenire potestis; ut

autem eum inveniat, quærendus est tempore, loco et modo quo quæri debet. Multi, inquit S. Bernardus, ex his qui Deum quærunt, eum non inveniunt: *aut quia non quærunt quando oportet, aut quia non quærunt ubi oportet, aut quia non quærunt sicut oportet.* Ex quibus melliflui Doctoris verbis facile colligitur quid faciendum ut inveniat Christus: ut enim illum inveniant peccatores, quærere debent 1. quando oportet; 2. ubi oportet; 3. sicut oportet.

1. Est aliquid tempus, in quo Deus inveniri potest, et est aliquid tempus, in quo inveniri nequit, et ideo hortatur nos Isaias propheta, ut Deum quæramus eo tempore quo inveniri potest. *Quærite Dominum, dum inveniri potest.* Quod est illud tempus, in quo Deus inveniri potest? Totum sane hujus vitæ tempus; quamdiu enim in hoc mundo vivit peccator, Deo reconciliari potest, illumque invenire. Si ante mortem Deum peccator non invenerit, post mortem illum non inveniet: nec enim tempus erit amplius, quo illum invenire possit. Dum hic in terris moratur peccator, ad Deum redire, illumque invenire potest, quia totum hujus vitæ tempus, est tempus gratiæ et misericordiæ. Hoc tempore Deus a peccatore inveniri potest, non tamen tota hac vita ab eo facile invenitur. Absolute loquendo, peccator quantumvis induratus, quantumvis obsecatus Deum toto vitæ suæ tempore invenire potest; imo et fieri potest, ut Deum vitæ suæ termino inveniat, qui reliquo vitæ tempore per aliquid lethale peccatum ab eo fuit separatus; hoc vero facile non fit, hoc raro fit, hoc fere nunquam fit. Et ideo peccatori non parva timendi ratio, si usque ad senectam, vel usque ad vitæ exitum, Deum quærere differat; tunc enim non facile invenitur: Sive ut convenientius loquar, tunc fere nunquam invenitur. Audite quomodo loquatur Deus: *Qui mane, inquit, vigilant ad me, invenient me* (Prov. 8, 17). Non ait, qui usque ad senectam, vel usque ad ultimum vitæ terminum me quærere different, tunc invenient me; tunc ad eos veniam per gratiam meam, ut illos justificem, illosque æterna gloria dignos efficiam. Econtra ait: *Qui mane vigilant ad me, invenient me.* Seu, qui in juven-

tute, vel mox post perpetratum peccatum quærent me, invenient me. Sic loquitur Deus; quia ab istis facile invenitur, non autem ab iis qui eum quærere differunt. O infelix homo, postquam in lethale aliquod peccatum occidisti, in eo obdormis, de Deo mox quærendo non curas: cum insenuero, inquis, vel cum mortis tempus appropinquaverit, tunc revertar ad Dominum Deum meum; tunc Deum sollicite inquiram, illumque infallibiliter inveniam. Verum est, quod illum tunc invenire possis; at pro certo teneas quod tunc illum haud invenies, quia ultima hora quam difficillime inveniri solet. Itaque *ne tardes converti ad Dominum*; post commissum peccatum eum cito quære. Hoc est tempus, in quo quærendus est. *Jamvero ubi quærendus?*

2. Non est quærendus inter cognatos et notos: quia ibi eum non invenerunt Joseph, et Maria. Unde præclare dixit Sanctus Bernardus: *Quomodo te, bone Jesu, inter cognatos meos inveniam, qui inter tuos minime es inventus?* Ubi ergo quærendus Christus? Non in plateis, non in caupona, non in locis profanis: non enim ibi invenitur Christus. Sicut inquit Doctor Seraphicus, crux non quæritur in ara porcorum, nec sacerdos in spelunca latronum: ita Christus non quærendus in locis profanis. Ubi ergo quærendus Salvator? Ibi quærendus, ubi a Maria et Joseph inventus est. Dicit sacer Textus, quod eum in templo et in medio doctorum invenerint: *Post triduum invenerunt illum in templo, sedentem in medio doctorum.* Vis Christum invenire? Ne adeas hunc et illum locum, in quibus eum per peccata tua perdere consuevisti; adi templum, adi doctores et confessarios, ibique eum invenies. Christus a parentibus inventus est, sedens in medio doctorum, et quasi humilis discipulus, audiens et interrogans illos: *Audientem illos et interrogantem eos.* Vis Christum, quem perdidisti, invenire? Vade in templum: ito ad doctores et peritos confessarios: dic illis qua ratione Christum peccando perdidisti; audi quid consilii tibi dare dignabuntur; fac quod dicent, et eum invenies. Cum sponsum nec in lectulo, nec in plateis invenisset sponsa sacra, interrogavit vigilēs qui custodiebant

civitatem, dicens: *Num quem diligit anima mea, vidistis?* (Cant. 3, 3). Mox autem ut illos interrogavit, eum invenit: *Paululum cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea.* Vis tu invenire Christum? Quære illum inter vigilēs, seu inter pastores et confessarios, qui animarum saluti invigilare solent. Hos oportet adeas, eorumque stes consilio, ut Christum invenias. Ecce ubi quærendus Christus: *quomodo vero quærendus?*

3. Ubi primum sanctissima Virgo se charissimum filium perdidisse perspexit, illum magno cum cordis dolore quæsivit: *Dolentes quærebamus te.* Etsi sine ulla sua culpa eum perdidisset, eum tamen cum fletibus et lacrymis toto triduo quæsivit: quo edocemur quoniam modo Christum quærere debeamus, ut illum inveniamus: eum siquidem quærere debemus *dolentes*, et veræ penitentiae lacrymas fundentes. Cum enim per mortale peccatum amittatur Christus, penitentiae gladio enecandum est peccatum, et invenietur Christus. Christi inventioni solum obstat peccatum; et ideo si peccatum perimas, Christum invenies, peccatum autem perimes, si veram penitentiam agas: quære ergo Christum per penitentiam, quære in amaritudine animæ tuæ, et illum invenies: *Invenies eum, si tamen toto corde quæsieris, et tota tribulatione animæ tuæ* (Deut. 4, 29). Via qua ad Deum inus, et qua Deus ad nos venit, est in mari: *In mari via tua et semita tua in aquis multis* (Ps. 76). Illa via qua ad Deum pergitur et qua Deus ad nos venit, est in mari penitentiae: quia cum per penitentiam peccata deleamus, ad Deum inus, et Deus ad nos venit, et sic per penitentiam Christum invenimus. Quod nobis figuratum est in hoc quod Joseph et Maria Christum invenerunt *post triduum*: est enim in penitentia quoddam triduum et quedam via trium dierum, quam si sequamur, Christum infallibiliter invenimus. Hac autem trium dierum via, quæ in penitentia reperitur, est via contritionis, confessionis et satisfactionis. Si Christum peccato aliquo mortali perdidisti, doleas de perpetrato peccato, confitere illud, per veræ satisfactionis opera Deo et proximo redde quod debes, et Christum Dominum tuum invenies, illoque in te per

gratiam suam inhabitante gaudebis. O quam felix eris, si Creatorem tuum, Salvatorem tuum et animæ tuæ sponsum invenias! Gavisa est sponsa cum sponsum invenit; gavisa est et Maria cum dilectum filium invenit; gaude et tu si Christum invenire valeas: diem conversionis tuæ, in quo Christum invenies, inter dies lætitiæ et felicitatis tuæ annumera. Si vero tanta gaudeas felicitate, ut Christum invenias, tene eum, nec amplius illum a te per peccata tua expellas. Postquam sponsa sacra sponsum invenit, tenuit illum, nec usquam amplius illum dimisit: *Inveni quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam* (Cant. 3, 4). Postquam etiam Maria Christum reperit, tenuit illum, nec illum iterum perdidisse scimus. Sic tu, si Christum invenire merearis, tene illum, nec illum usquam a te peccatis tuis expellas; parum enim tibi prodesset eum multo labore quesivisse et invenisse, si rursus eum perderes. Imo, si eum rursus perderes, forte nusquam amplius eum invenires: præoccupatus enim morte, spatium poenitentiae forte invenire non posses. Si ergo inveneris, tene eum, custodi illum fugiendo occasiones peccatorum, obserando mentem seriis propositis et recipiendo sæpe poenitentiae et eucharistiæ sacramenta. Tene eum, donec introducat te in æterna tabernacula. *Amen.*

DOMINICA SECUNDA POST EPIPHANIAM.

DE EBRIETATE.

Vinum non habent (Ioan. 2, 3).

Si ab ebriosis, ventrici deditis hominibus petamus, quid de vino sentiant, in ejus elogium facile prorumpent, innumeras ad ejus laudem cantilenas component; cumque illud inspiciant veluti Deum, ad quem vota sua dirigunt, nil illo amabilius,

nil pretiosius, nilque excellentius esse dicent. Verum quidem, quod vinum sit creatura nobilis: quod sit liquor palato et gustui gratissimus; quodque, si moderate sumatur, acquirenda et conservanda valetudini non parum prosit. Cum vero immoderate bibitur, rationem perturbat, de rationali homine brutum animal efficit, sapientes quosque risui et omnium contemptui objicit, ad luxuriam provocat, innumeraque mala et vitia parurit. Meæ mentis non est vini usum damnare, sed abusum, seu ebrietatem; cui vitanda et detestanda summa cura invigilare debent fideles, ac potissimum attendant oportet; *Attendite vobis, ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate* (Luc. 21). In nuptiis, quibus adesse dignatur Christus, vinum deficit: *Vinum non habent*. Perpendite, quod in iis non deficiant mens et ratio ob ebrietatem et nimiam vini sumptionem, verum quod deficiat vinum. Cavete similiter in conviviis vestris non tam a defectu vini, quam a defectu rationis ob nimiam vini potationem; a nimio abstinete vino; mentes et corda vestra non graventur ebrietate, quæ, ut jam videbimus, maligna malorum multorum parens et mater est. *Ave.*

Omnium hominum corda variis sum concitata et sæpe conturbata desiderii, ideoque ut monet S. Bernardus, quilibet homo, non secus ac Daniel, vocari potest *vir desideriorum*. Viri quidem desideriorum sunt plerique hominum, eorumque desideria plerumque divitias, sanitatem et sanctitatem spectant et ad illa diriguntur. *Divitias* quidem optant multi, ut paupertatis incommoda devitent, et ut in hoc mundo feliciter vivant. *Sanitatem* plures cupiunt, tamquam bonum omnibus optabile, sine quo alia temporalia bona nihil sunt, nihilque prosunt. *Sanctitatem* plurimi desiderant, ut Deo placentes æterna felicitate aliquando frui mereantur. O quam felices, qui in hoc mundo et divites, et sani, et sancti sunt! E converso quam horrendum monstrum est ebrietas, quæ ab homine divitias, sanitatem et sanctitatem tollit! Ebrietas enim est mater paupertatis, infirmitatum et vitiorum: *est mater paupertatis*, quia homines ad egestatem redigit; *est mater infirmitatum*, quia homines infirmitatibus conficit; *est mater vitiorum*, quia homines ad